

Bruxelles, 20.2.2013
COM(2013) 83 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii – inclusiv implementarea
Fondului social european pentru perioada 2014-2020**

{SWD(2013) 38 final}
{SWD(2013) 39 final}
{SWD(2013) 40 final}
{SWD(2013) 41 final}
{SWD(2013) 42 final}
{SWD(2013) 43 final}
{SWD(2013) 44 final}

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii – inclusiv implementarea Fondului social european pentru perioada 2014-2020

INTRODUCERE

Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii¹ stabilește obiective care urmăresc să scoată cel puțin 20 de milioane de persoane din sărăcie și excluziune socială și să crească rata de ocupare a forței de muncă la 75 % pentru populația în vârstă de 20-64 de ani. Inițiativele emblematiche ale Strategiei Europa 2020, inclusiv *Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale* și *Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă*, sprijină eforturile de a atinge aceste obiective. Semestrul european asigură cadrul pentru dirijarea și monitorizarea reformelor economice și sociale ale statelor membre. Metoda deschisă de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială a contribuit la dirijarea reformelor structurale ale statelor membre în aceste domenii. Promovarea coeziunii economice, sociale și teritoriale, precum și combaterea excluziunii sociale și a discriminărilor constituie obiective fundamentale ale Uniunii Europene care sunt identificate în tratat². Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede că drepturile personale, cetățenești, politice, economice și sociale trebuie să fie respectate atât de către instituțiile UE, cât și de către statele membre atunci când pun în aplicare legislația UE.

José Manuel Barroso, președintele Comisiei Europene, a subliniat în discursul său privind starea Uniunii în 2012 că: „[...] tocmai țările europene care au cele mai eficiente sisteme de protecție socială și cele mai dezvoltate parteneriate sociale sunt, în același timp, și cele care se numără printre economiile cele mai de succes și cele mai competitive la nivel mondial.”

Cu toate acestea, provocările create de criză au condus la o creștere a riscurilor de sărăcie și de excluziune socială și de pe piața forței de muncă în multe țări³. Divergențele din interiorul statelor membre și dintre acestea sunt, de asemenea, în creștere. Acest lucru nu numai că amenință perspectiva atingerii obiectivelor Strategiei Europa 2020 și competitivitatea Europei într-o lume globalizată, dar riscă și să antreneze consecințe sociale și economice negative pe scară largă, dat fiind faptul că nu doar persoanele, ci și societatea în ansamblul ei suportă costurile sociale și economice ale șomajului, sărăciei și excluziunii sociale⁴.

Sistemele de protecție socială au contribuit la îmbunătățirea rezultatelor sociale, însă se confruntă cu consecințele schimbărilor demografice și ale crizei financiare și economice. Ca urmare a presiunii rezultate asupra bugetelor publice și a riscului de deficite structurale pe

¹ Comunicare a Comisiei, „Europa 2020 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii”,

COM (2010) 2020 din 3 martie 2010; Concluziile Consiliului European din 17 iunie 2010.

² Articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană.

³ Numărul de persoane expuse riscului de sărăcie și de excluziune socială a crescut din anul 2008 în 18 dintre cele 26 de state membre pentru care sunt disponibile date în 2011 (Eurostat).

⁴ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Evidence on Demography and Social Trends – Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy*” („Elemente de probă privind demografia și tendințele sociale – Contribuția politicilor sociale la incluziune, ocuparea forței de muncă și economie”), SWD(2013)38.

piața forței de muncă în viitor, este cu atât mai necesar să se modernizeze politicile sociale, pentru a optimiza eficacitatea și eficiența acestora, precum și modul de finanțare a acestora. Este esențial să se asigure utilizarea optimă a resurselor existente și să se evite posibilele efecte adverse de durată ale crizei, atât în țările care au constrângeri fiscale grave, cât și în statele membre care au o marjă de manevră fiscală mai mare. Realizarea în viitor a unei creșteri economice și a unei competitivități necesită investiții în capitalul uman, care pune bazele pentru productivitate și inovare⁵.

Sistemele de protecție socială îndeplinesc trei funcții: investițiile sociale, protecția socială și stabilizarea economiei. Investițiile sociale presupun consolidarea capacităților actuale și viitoare ale persoanelor. Cu alte cuvinte, pe lângă faptul că au efecte imediate, politicile sociale au și un impact durabil, oferind avantaje economice și sociale în timp, în special în ceea ce privește perspectivele de ocupare a forței de muncă sau veniturile din muncă. În mod deosebit, investițiile sociale contribuie la „pregătirea” persoanelor pentru a face față riscurilor vieții, având mai mult decât o simplă funcție de „reparare” a consecințelor. Modernizarea politicilor sociale necesită introducerea sistematică a unei orientări ex ante către rezultate a deciziilor de finanțare și o abordare sistematică a rolului pe care politicile sociale îl joacă în diferitele etape ale vieții: de la educație la perioadele de muncă sau de șomaj și până la boală și la bătrânețe.

Politicile sociale îndeplinesc adesea două dintre funcțiile menționate mai sus sau chiar pe toate cele trei, iar acestea se pot consolida reciproc. În mod normal, funcția de protecție permite, pe timpul unor perioade adverse, menținerea investițiilor anterioare realizate în capitalul uman. În consecință, ar fi înșelător să se aloc anumite părți ale unui buget unei funcții specifice. Dimensiunea de investiții a cheltuielilor corespunzătoare unei anumite politici depinde, în mare parte, de caracteristicile sale de concepție (condiționalitate, durată etc.), de contextul național specific (complementaritatea cu alte politici) și de circumstanțele în timp (ciclul economic, traiectoria de creștere). Spre exemplu, îngrijirea copiilor are un rol de protecție, însă prezintă în același timp o dimensiune semnificativă de investiții dacă este bine concepută, în sensul că permite îmbunătățirea competențelor și a incluziunii individuale. Suedia are una dintre cele mai ridicate rate de ocupare a forței de muncă de către femeile din Europa datorită politicilor de angajare care favorizează familia, a concediilor îndelungate pentru creșterea copiilor, precum și a investițiilor în furnizarea universală a serviciilor de îngrijire a copiilor.

Sistemele de protecție socială bine concepute care combină o dimensiune puternică de investiții sociale cu celelalte două funcții, protecția și stabilizarea, sporesc eficacitatea și eficiența politicilor sociale, asigurând în același timp un sprijin continuu pentru o societate mai echitabilă și mai favorabilă incluziunii. În special, modernizarea politicilor sociale presupune acordarea unui rol mai important măsurilor de activare. Aceasta permite persoanelor să participe în mod activ la societate și la economie, la nivelul maxim al posibilităților lor. Schemele de sprijin ar trebui să furnizeze o strategie de ieșire, astfel încât, în principiu, să aibă un caracter temporar. Utilizarea condiționalității drept instrument de realizare a unui obiectiv adecvat și specific (spre exemplu, participarea la formare) face parte din acest model. Sprijinul ar trebui să fie mai bine direcționat către cei care au nevoie de el, la momentele necesare. Serviciile și prestațiile sociale individualizate și integrate (spre exemplu furnizate prin ghișee unice) pot spori eficacitatea politicilor sociale. Simplificarea

⁵ După cum se subliniază în comunicarea Comisiei, intitulată „O industrie europeană mai puternică pentru creșterea și redresarea economiei”, COM(2012) 582 din 10 octombrie 2012.

procedurilor poate ajuta persoanele aflate la nevoie să obțină acces la prestații sociale și servicii mai ușor, evitând totodată suprapunerea schemelor și a costurilor.

Prezenta comunicare este însoțită de o recomandare a Comisiei intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării” și de o serie de documente de lucru ale serviciilor Comisiei. Împreună, ele formează „Pachetul privind investițiile sociale”. Acesta reprezintă un cadru politic pentru reorientarea politicilor statelor membre, după caz, către realizarea de investiții sociale pe tot parcursul vieții, cu scopul de a asigura caracterul adecvat și viabilitatea bugetelor pentru politicile sociale, precum și ale bugetelor pentru guverne și sectorul privat în ansamblul său, după cum s-a pronunțat și Parlamentul European în rezoluția sa privind „Pactul referitor la investițiile sociale”⁶. Acest lucru este în concordanță cu încurajarea exprimată în AAC și adresată statelor membre de a „*investi într-o creștere generatoare de locuri de muncă și favorabilă incluziunii*” și cu apelul de a continua modernizarea sistemelor de protecție socială, în vederea asigurării eficacității, a caracterului adecvat și a viabilității acestora. Pachetul oferă îndrumări care urmăresc să contribuie la atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020, asigurând o legătură între politicile sociale, reformele recomandate în cadrul semestrului european pentru a atinge obiectivele Strategiei Europa 2020 și fondurile UE pertinente. Aceasta necesită, de asemenea, îmbunătățirea modalităților de măsurare a sărăciei și un grad mai mare de actualitate a statisticilor sociale care permit monitorizarea, la nivelul UE, a tendințelor și a performanței⁷.

Pachetul este pe deplin complementar cu Pachetul privind ocuparea forței de muncă⁸, care stabilește calea de urmat pentru o redresare generatoare de locuri de muncă, cu Cartea albă privind pensiile⁹, ce prezintă o strategie pentru pensii adecvate, viabile și sigure, precum și cu Pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor¹⁰, care se referă în mod special la situația tinerilor. Pachetul în cauză se bazează, de asemenea, pe cadrul de reglementare propus pentru implementarea politicii de coeziune în următoarea perioadă financiară 2014-2020 și, în special, pe domeniul de aplicare a Fondului social european (FSE), precum și pe propunerea de a aloca cel puțin 20 % din FSE în fiecare stat membru pentru promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei.

1. PROVOCĂRILE

Schimbările demografice

Începând din 2013, pentru prima oară, dimensiunea populației în vârstă de muncă din Europa va scădea, în timp ce ponderea persoanelor mai în vârstă va crește rapid. În prezent există patru persoane în vârstă de muncă pentru o persoană de peste 65 de ani și se preconizează că acest raport se va înjumătăți până în 2040.

⁶ Rezoluția Parlamentului European din 20 noiembrie 2012 privind Pactul referitor la investițiile sociale – ca răspuns la criză.

⁷ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Evidence on Demography and Social Trends – Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy*” („Elemente de probă privind demografia și tendințele sociale – Contribuția politicilor sociale la incluziune, ocuparea forței de muncă și economie”), SWD(2013)38.

⁸ Comunicare a Comisiei, „Către o redresare generatoare de locuri de muncă”, COM(2012) 173 din 18 aprilie 2012.

⁹ Carte albă a Comisiei, „O agendă pentru pensii adecvate, sigure și viabile”, COM (2012) 55 din 16 februarie 2012.

¹⁰ Comunicare a Comisiei, „Către integrarea tinerilor pe piața muncii”, COM(2012)727 din 5 decembrie 2012.

Există diferențe între țări, regiuni și sectoare. În ansamblu, UE a cunoscut o creștere modestă a populației în ultimii ani, însă o serie de state membre, toate în partea de est a UE, au înregistrat scăderi constante ale populațiilor lor în cursul ultimului deceniu. Unele regiuni defavorizate, în care populația comunităților marginalizate este în creștere, se confruntă cu provocări specifice.

Îmbătrânirea populației, creșterea rapoartelor de dependență și scăderea populației productive amenință accesibilitatea și viabilitatea bugetelor publice pentru politicile sociale¹¹. Criza economică a condus la o creștere a șomajului, o diminuare a veniturilor fiscale și o sporire a numărului de persoane care au nevoie de prestații sociale, amenințând în continuare viabilitatea sistemelor noastre de protecție socială.

Deși provocarea demografică afectează toate statele membre, există diferențe considerabile în ceea ce privește numărul de ani de viață sănătoasă și speranța de viață în UE. Acest lucru se datorează unui număr de factori care influențează starea de sănătate, incluzând variațiile dintre condițiile de viață, dintre cele de muncă, precum și dintre stilurile de viață. Diferențele în ceea ce privește accesibilitatea asistenței medicale și calitatea acesteia contribuie, de asemenea, la acest fapt.

Posibilități de a îmbunătăți eficiența politicilor sociale

Provocările create de schimbările demografice au fost agravate de criză, exercitând presiune asupra bugetelor statelor membre într-un moment în care este necesar să se intensifice eforturile pentru a îndeplini obiectivele Strategiei Europa 2020.

Întrucât cheltuielile publice pentru politicile sociale, care acoperă în mare parte pensiile și asistența medicală, reprezintă în medie aproximativ 29,5 % din PIB în UE, ele sunt supravegheate îndeaproape în contextul eforturilor de consolidare bugetară. Multe reforme trebuie să se concentreze pe îmbunătățirea eficienței și este necesar să se aibă grijă ca reformele să fie bine concepute, pentru a evita repercusiuni negative asupra nivelului sărăciei, a productivității și a creșterii economice, a sănătății populației, precum și a coeziunii sociale.

Asigurarea viabilității și a caracterului adecvat al politicilor sociale necesită ca statele membre să găsească modalități de a spori eficiența și eficacitatea, abordând în același timp principalele schimbări demografice și societale¹². În unele cazuri, multitudinea prestațiilor sociale, a agențiilor și a condițiilor de acordare conduce la costuri administrative suplimentare și la un grad scăzut de utilizare a posibilităților de sprijin de către persoanele care au cea mai mare nevoie de ele. De asemenea, monitorizarea insuficientă conduce la cheltuieli inutile. În plus, unele prestații în numerar și anumite servicii sociale sunt direcționate necorespunzător și nu ajung la persoanele care au nevoie de asistență¹³.

¹¹ Pentru o evaluare detaliată a implicațiilor bugetare ale îmbătrânirii populației, vă rugăm să consultați Raportul privind îmbătrânirea populației 2012, disponibil la următoarea adresă: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/pdf/ee-2012-2_en.pdf.

¹² A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Evidence on Demography and Social Trends – Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy*” („Elemente de probă privind demografia și tendințele sociale – Contribuția politicilor sociale la incluziune, ocuparea forței de muncă și economie”), SWD(2013)38.

¹³ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei Europene (DLS) intitulat „*Report on Follow-up on the Implementation by the Member States of the 2008 European Commission Recommendation on Active Inclusion of People Excluded from the Labour Market – Towards a social investment approach*” („Raport privind urmărirea implementării de către statele membre a Recomandării Comisiei din 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața forței de muncă – Către o abordare privind investițiile sociale”), SWD(2013)39.

State membre ale căror cheltuieli pentru politicile sociale au niveluri similare obțin performanțe diferite în ceea ce privește sărăcia, ocuparea forței de muncă și rezultatele în materie de sănătate. Aceasta sugerează că mai sunt posibile îmbunătățiri ale modului de utilizare a resurselor¹⁴.

Analiza anuală a creșterii (AAC), care lansează semestrul european 2013, arată că procesul în curs de desfășurare al restructurării economiilor din UE antrenează perturbări, provocări politice și dificultăți sociale, indicând însă totodată că este necesar să se pună bazele pentru realizarea în viitor a unei creșteri și a unei competitivități care să fie inteligente, durabile și favorabile incluziunii. AAC a subliniat, de asemenea, necesitatea de reformare a sistemelor de sănătate, cu dublul scop de a asigura accesul la asistență medicală de înaltă calitate și de a utiliza resursele publice într-un mod mai eficient. Nevoia de a intensifica procesul de reformă a fost deja reflectată în recomandările specifice fiecărei țări (CSR) din 2012, care pledează pentru prelungirea vieții active și a stimulentei pentru muncă, crearea unor oportunități mai bune (de ocupare a forței de muncă) pentru femei și tineri, îmbunătățirea eficacității transferurilor sociale și a sistemelor de asistență și asigurarea accesului la servicii de calitate.

Resurse din sectorul privat și din cel terțiar care completează eforturile publice

Resursele pentru politicile sociale nu se limitează la resursele din sectorul public. O parte deloc neglijabilă provine de la persoane și familii. În plus, organizațiile non-profit oferă servicii sociale pe o scară substanțială. Acestea variază de la centre de adăpost pentru persoane fără adăpost, la sprijin pentru persoane în vârstă și persoane cu handicap, până la centre de consiliere privind prestațiile sociale în general. Întreprinderile sociale¹⁵ pot completa eforturile din sectorul public și pot juca un rol de pionieri în ceea ce privește dezvoltarea de noi piețe, însă au nevoie de mai mult sprijin decât primesc la ora actuală¹⁶. Întreprinderile cu scop lucrativ din sectorul privat ar trebui să fie încurajate în continuare să utilizeze potențialul investițiilor sociale, spre exemplu printr-un mediu sănătos care îndeplinește standardele de securitate la nivel social și profesional. Aceasta nu se limitează doar la asumarea responsabilității sociale de către întreprinderi și include, spre exemplu, formarea la locul de muncă, facilități interne de îngrijire a copiilor, promovarea sănătății, precum și locuri de muncă accesibile și adaptate nevoilor familiei.

În domeniul social, statele membre nu recurg încă suficient la abordări de finanțare mai inovatoare, incluzând utilizarea participării sectorului privat și a ingineriei financiare prin intermediul unor instrumente precum microfinanțarea, garanțiile de sprijin pentru politici și obligațiunile pentru investiții sociale¹⁷; astfel, ar trebui să se tindă spre realizarea de economii

¹⁴ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Evidence on Demography and Social Trends – Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy*” („Elemente de probă privind demografia și tendințele sociale – Contribuția politicilor sociale la incluziune, ocuparea forței de muncă și economie”), SWD(2013)38.

¹⁵ Economia socială, denumită, de asemenea, „sectorul terțiar”, se referă la actori neguvernamentali, cum ar fi organizațiile locale, organizațiile voluntare și întreprinderile sociale care întreprind activități ce vizează prestații sociale. Întreprinderile sociale sunt întreprinderi care au în primul rând obiective sociale, excedentele realizate fiind de obicei reinvestite în întreprindere sau în comunitate, fără a se urmări maximizarea profitului pentru proprietari și acționari.

¹⁶ După cum se subliniază în Comunicarea COM(2011) 682 a Comisiei din 25 octombrie 2011 referitoare la inițiativa pentru antreprenoriatul social, intitulată „Inițiativă pentru antreprenoriatul social – Construirea unui ecosistem pentru promovarea întreprinderilor sociale în cadrul economiei și al inovării sociale”.

¹⁷ În cazul obligațiunilor cu impact social, de regulă, un investitor privat finanțează implementarea unui program social de către un furnizor de servicii sociale în schimbul promisiunii („obligațiunii”) din

bugetare.

Necesitatea de a investi în capitalul uman pe tot parcursul vieții și de a asigura mijloace de trai adecvate

Pentru ca obiectivele Strategiei Europa 2020 să devină o realitate, trebuie să se întreprindă acțiuni de remediere pe un spectru larg, care să răspundă provocărilor cu care se confruntă persoanele în diverse etape ale vieții.

Copiii care cresc în sărăcie rămân adesea în sărăcie toată viața. Spre exemplu, dezavantajele semnificative întâmpinate în copilărie în ceea ce privește educația¹⁸ și sănătatea se agravează, deseori, în cursul vieții. Prin urmare, este important să se ia în considerare factorii determinanți ai sănătății pe tot parcursul vieții persoanelor. Performanțele slabe la școală se traduc direct în reducerea viitoarelor oportunități de muncă și câștiguri salariale. Spre exemplu, copiii romi sunt foarte expuși riscului de a fi marginalizați din punct de vedere social și economic și de a fi discriminați. Doar jumătate dintre ei au acces la educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP), ceea ce reprezintă aproximativ jumătate din media UE, iar în mai multe state membre mai puțin de 10 % termină învățământul secundar, având drept consecință rate scăzute ale ocupării forței de muncă. În Republica Cehă, numai 2 din 10 romi care trăiesc în localități marginalizate au beneficiat de o formare oficială sau de o educație secundară care să le poată determina perspectivele de carieră¹⁹.

Investițiile în capitalul uman sunt necesare începând cu o vârstă foarte fragedă și trebuie să continue pe tot parcursul vieții. Rata șomajului în rândul tinerilor se ridică în prezent la 23,4% și se află în creștere. În același timp, există o lipsă de progres în ceea ce privește reducerea părăsirii timpurii a școlii și a renunțării la încheierea învățământului superior. În plus, o proporție îngrijorător de mare a tinerilor nu este încadrată profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (NEET), constituind 12,9 % dintre tinerii europeni (cu o vârstă cuprinsă între 15 și 24 de ani) sau, în total, 7,5 milioane de persoane în 2011. În consecință, în anumite state membre, tinerii devin relativ mai expuși riscului de sărăcie decât persoanele în vârstă. Astfel de riscuri și lipsa locurilor de muncă reprezintă, de asemenea, o problemă gravă în multe zone rurale din UE în care tinerii se confruntă cu mai multe dificultăți la intrarea pe piața forței de muncă sau la găsirea unui loc de muncă decât tinerii de aceeași vârstă care locuiesc în zone urbane și în orașe mari²⁰.

Lucrătorii cu vârste medii și lucrătorii mai în vârstă sunt afectați de creșterea rapidă a șomajului pe termen lung. Aceasta îi plasează într-o poziție de risc de sărăcie și prezintă un pericol pentru capacitatea lor de inserție profesională, pentru stabilitatea familiilor lor, precum și pentru sănătatea lor mintală și fizică.

Pe lângă tineri, femeile (mai în vârstă), șomerii, persoanele cu handicap și, de asemenea, migranții care trăiesc în Europa sunt supuși unor situații dificile. Aceștia se confruntă cu niveluri foarte ridicate ale șomajului (19,6 % în 2011, în comparație cu media de 9,7 %). Rata de ocupare a forței de muncă a persoanelor cu handicap este cu aproximativ 25 % mai scăzută

partea sectorului public că i se va rambursa investiția inițială și i se va plăti o rată de recuperare dacă programul atinge rezultatele sociale prestabilite.

¹⁸ Spre exemplu un acces limitat la educație de înaltă calitate sau la un sprijin suplimentar pentru învățare, lipsa sprijinului parental sau a accesului la oportunități de învățare suplimentare (informale) etc.

¹⁹ Banca Mondială, Unitatea pentru sectorul dezvoltării umane, regiunea Europa și Asia Centrală: „*Europe and Central Asia Roma Inclusion: An Economic Opportunity for Bulgaria, Czech Republic, Romania and Serbia*” („Incluziunea romilor în Europa și Asia Centrală: o oportunitate economică pentru Bulgaria, Republica Cehă, România și Serbia”), notă politică, 30 septembrie 2010.

²⁰ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2012)44 final din 7.3.2012.

decât pentru persoanele fără handicap. În plus, riscul de sărăcie și de excluziune socială al persoanelor de origine străină cu o vârstă cuprinsă între 25 și 54 de ani depășește, în medie, riscul altor categorii ale populației cu mai mult de 10 puncte procentuale pe întreg teritoriul UE²¹. După transferurile sociale, diferența dintre riscul de sărăcie al migranților și cel al cetățenilor UE este, de asemenea, semnificativă, ridicându-se la 8 puncte procentuale²². Mai mult, copiii proveniți din familii de migranți au un risc mai ridicat de a părăsi timpuriu școala.

În plus, piețele forței de muncă nu sunt încă inclusive. În unele țări, creșterea ratei la care femeile și persoanele care provin din familii de migranți intră pe piața forței de muncă este foarte lentă și numărul mediu de ore lucrate rămâne scăzut. Segmentarea și polarizarea pieței forței de muncă generează inegalități semnificative pe piață în mai multe țări, iar sistemele de impozitare și de prestații sociale pot descuraja ocuparea unui loc de muncă, în special pentru cei cu venituri mici și pentru cea de-a doua persoană care contribuie la venitul familiei. Practicile privind pensionarea anticipată și diferențele dintre vârsta efectivă și vârsta legală de pensionare diminuează activitatea economică.

Pentru multe persoane, locul lor actual de muncă nu este suficient pentru a permite ridicarea familiilor lor din sărăcie. Lucrătorii săraci reprezintă o treime din adulții în vârstă de muncă expuși riscului de sărăcie²³.

În ciuda eforturilor de a moderniza sistemele de protecție socială, progresele realizate în UE sunt inegale, iar în mai multe state membre, prea adesea, politicile sociale nu reușesc să împiedice ca unele categorii ale populațiilor lor să alunece în sărăcie și excluziune socială și/sau să intre în șomajul de lungă durată. În absența protecției sociale, nivelurile sărăciei ar putea fi de până la de două ori mai ridicate; cu toate acestea, din ce în ce mai multe persoane fie primesc prestații sociale necorespunzătoare, fie nu sunt acoperite deloc. Din ce în ce mai multe gospodării se confruntă cu dificultăți financiare²⁴.

Inegalitățile în ceea ce privește venitul disponibil s-au accentuat în unele țări și, în același timp, în termeni absoluți, condițiile de viață ale multor persoane care se aflau deja în situații vulnerabile s-au înrăutățit în mod disproporționat. Aceasta este în contradicție cu drepturile sociale ale cetățenilor de a trăi o viață în demnitate²⁵. Spre exemplu, potrivit unei estimări pentru 2009²⁶, în UE pot fi fără adăpost, în fiecare noapte, până la 410 000 de persoane. Această cifră este în creștere în majoritatea statelor membre și tot mai mulți oameni se află sub riscul iminent de a fi evacuați²⁷.

Abordarea dimensiunii de gen

²¹ Sursă: Eurostat, EU-SILC 2008.

²² Sursă: Eurostat, EU-SILC 2008.

²³ *EU Employment and Social Situation Quarterly Review* (Buletinul trimestrial privind ocuparea forței de muncă și situația socială din UE), decembrie 2012.

²⁴ Prin dificultăți financiare se înțelege situația în care se află gospodăriile care sunt nevoite să facă uz de economii sau să se îndatoreze pentru a acoperi cheltuielile curente.

²⁵ A se vedea și Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care la Titlul III privind egalitatea stabilește drepturile copilului (articolul 24) și drepturile persoanelor în vârstă (articolul 25) și se referă, de asemenea, la egalitatea dintre femei și bărbați (articolul 23) și la integrarea persoanelor cu handicap (articolul 26).

²⁶ Conform definiției ETHOS: <http://www.feantsa.org/IMG/pdf/ro.pdf>

²⁷ „A social inclusion roadmap for Europe 2020” („O foaie de parcurs privind incluziunea socială pentru Europa 2020”), H. Frazer, E. Marlier, I. Nicaise, 2010.

Trebuie să se răspundă într-un mod mai coerent provocărilor speciale ridicate de inegalitățile persistente dintre femei și bărbați²⁸. În total, numărul femeilor care trăiesc în sărăcie în UE este cu 12 milioane mai mare decât cel al bărbaților. Pe lângă faptul că femeile câștigă salarii mai mici, ele au, de asemenea, o rată mai scăzută de participare la forța de muncă și lucrează mai puține ore, ceea ce este, parțial, o urmare a sarcinilor lor neremunerate, cum ar fi sarcinile casnice, îngrijirea copiilor și îngrijirea pe termen lung, mai precis:

- Rata de activitate a femeilor este în continuare cu 16,4 % mai mică decât cea a bărbaților, reflectând persistarea unei diviziuni în funcție de gen a responsabilităților casnice (64,9 % față de 77,6 % pentru categoria de vârstă 15-64 de ani în 2011);
- O mai mare proporție a femeilor lucrează cu fracțiuni de normă, ceea ce conduce la o medie mai mică cu 17,0 % a orelor săptămânale lucrate de femei (33,7 ore față de 40,6 în 2011);
- Diferența de remunerare dintre femei și bărbați este de 16,2 % (media remunerației pe oră în 2010), ceea ce se datorează pe de-o parte faptului că femeile câștigă salarii mai mici pentru o muncă de valoare egală și pe de altă parte concentrării femeilor în locuri de muncă mai slab remunerate.

Luând în considerare aceste lucruri, salariul total al femeilor se poate estima ca fiind în medie cu mai mult de 40 % inferior celor al bărbaților²⁹. Întrucât inegalitatea de gen se manifestă de-a lungul întregii vieți a unei persoane și efectele sale negative se cumulează în timp, urmările sunt, spre exemplu, scăderea PIB-ului, reducerea contribuțiilor la asigurările sociale și creșterea sărăciei în rândul femeilor mai în vârstă, 18% dintre femeile în vârstă de 65 de ani sau mai mult fiind expuse riscului de sărăcie, față de 13% dintre bărbați. Proveniența dintr-un mediu defavorizat sau apartenența la o minoritate etnică agravează aceste inegalități de gen.

2. CARE ESTE ABORDAREA NECESARĂ? PUNEREA ACCENTULUI PE INVESTIȚII SOCIALE SIMPLE, BINE DIRECȚIONATE ȘI BAZATE PE CONDIȚIONALITATE

În ciuda diferențelor mari dintre statele membre, toate se confruntă cu provocări structurale, sociale și demografice. Statele care au integrat în politicile lor sociale într-un stadiu timpuriu și în mod coerent, înainte de criză, un model de creștere care include o abordare bazată pe investiții sociale cunosc o creștere mai favorabilă incluziunii decât celelalte³⁰. Modernizarea politicilor sociale este o chestiune de interes comun la nivelul UE, deoarece politicile sociale ineficace dintr-o țară pot avea consecințe pentru alte țări, în special în cadrul zonei euro. Investițiile insuficiente în politici sociale care consolidează dezvoltarea capitalului uman, spre exemplu în educația și îngrijirea copiilor preșcolari, conduc la niveluri mai scăzute de educație și la o dezvoltare mai redusă, la nivel general, a competențelor în anumite state membre³¹. Aceasta poate contribui la explicarea diferențelor dintre statele membre în ceea ce

²⁸ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Evidence on Demography and Social Trends – Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy*” („Elemente de probă privind demografia și tendințele sociale – Contribuția politicilor sociale la incluziune, ocuparea forței de muncă și economie”), SWD(2013)38.

²⁹ Pe baza calculului efectuat de Comisie.

³⁰ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Evidence on Demography and Social Trends – Social Policies' Contribution to Inclusion, Employment and the Economy*” („Elemente de probă privind demografia și tendințele sociale – Contribuția politicilor sociale la incluziune, ocuparea forței de muncă și economie”), SWD(2013)38.

³¹ A se vedea OCDE (2012), „*Starting Strong III: A quality toolbox for Early Childhood Education and Care*” („Un început în forță III: un set de instrumente de calitate pentru educația și îngrijirea copiilor

privește competitivitatea economică și a dezechilibrelor actuale observate în UEM, deoarece un nivel scăzut al educației și al competențelor are drept consecință o forță de muncă de calitate inferioară și cu o productivitate scăzută. În statele membre cu o competitivitate economică scăzută, acest lucru poate antrena, de asemenea, tendința ca persoanele înalt calificate să își părăsească țara de origine pentru a găsi un loc de muncă în altă parte, fapt ce reduce în continuare potențialul productiv.

Fiind confruntate cu provocări structurale pe termen lung, statele membre trebuie să se adapteze pentru a asigura caracterul adecvat și viabilitatea sistemelor lor sociale, precum și contribuția lor la stabilizarea economiei. În cazul în care, temporar, o persoană nu poate găsi un loc de muncă, ar trebui să se pună accentul pe îmbunătățirea aptitudinilor sale pentru a o ajuta să revină pe piața forței de muncă. Aceasta trebuie să se realizeze printr-o abordare bine direcționată, axată pe nevoile individuale, și trebuie să fie pusă în practică în modul cel mai eficient din punct de vedere al costurilor.

Pentru a permite persoanelor să își valorifice potențialul deplin de participare la viața socială și economică și la societate este necesară sprijinirea acestora în momente critice din viața lor. Aceasta începe cu investițiile în copii și tineret și continuă pe parcursul vieții. Inovarea socială trebuie să facă parte integrantă a ajustărilor necesare, prin testarea unor noi abordări de politică și selectarea celor mai eficace.

2.1. Sporirea viabilității și a caracterului adecvat ale sistemelor sociale prin simplificare și o mai bună direcționare

Pentru a îndeplini obiectivele Strategiei Europa 2020 este nevoie de o abordare nouă, care să țină cont de constrângerile bugetare și de provocările demografice cu care se confruntă statele membre. Politicile sociale trebuie să fie atât adecvate cât și viabile din punct de vedere fiscal, întrucât acestea reprezintă două fețe ale aceleiași monede. Acest lucru implică, în primul rând, utilizarea mai eficientă și mai eficace a resurselor disponibile, prin simplificare, o mai bună direcționare și luarea în considerare a condiționalității atunci când se concep politici. Atât universalismul, cât și selectivitatea trebuie să fie utilizate într-un mod inteligent. Spre exemplu, s-a demonstrat că învățământul preșcolar care este accesibil la scară largă copiilor, precum cel din Franța, are un efect pozitiv considerabil și persistent asupra capacității copiilor de a reuși la școală și, pe termen lung, de a obține salarii mai mari pe piața forței de muncă.

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei privind investițiile în sănătate³² arată modul în care investițiile inteligente în sănătate pot conduce la o îmbunătățire a rezultatelor în materie de sănătate, a productivității, a capacității de inserție profesională, a incluziunii sociale și a eficienței din punct de vedere al costurilor a utilizării resurselor publice, prin contribuirea la viabilitatea fiscală a sistemelor de sănătate³³ și investirea în capitalul uman și în echitatea în domeniul sănătății³⁴.

Impactul cheltuielilor ar trebui să fie optimizat în continuare prin eforturi sporite de a reduce fraudă și sarcinile administrative pentru utilizatori și furnizori. Structura de finanțare poate fi

preșcolari”), OCDE, Paris pentru elemente concludente cu privire la modul în care politicile de învățământ preșcolar au afectat rezultatele PISA (2009) și la diferențele dintre statele membre în ceea ce privește investițiile în aceste politici.

³² A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei Europene (DLS) intitulat „*Investing in health*” („Investițiile în sănătate”), SWD(2013) 43.

³³ Concluziile Consiliului, a 3054-a reuniune a Consiliului Afaceri Economice și Financiare, Bruxelles, 7 decembrie 2010.

³⁴ Concluziile Consiliului privind valorile și principiile comune în sistemele de sănătate ale Uniunii Europene (2006/C 146/01).

consolidată prin îmbunătățirea colectării impozitelor, lărgirea bazelor de impozitare, examinarea critică a elementelor de cheltuieli fiscale și sporirea măsurii în care structura fiscală favorizează creșterea, spre exemplu prin intermediul taxelor de mediu. În cele din urmă, politicile sociale ar trebui să fie mai bine direcționate către persoanele care au cea mai mare nevoie de ajutor, cu scopul asigurării unor rate mai bune de utilizare pentru a îmbunătăți caracterul adecvat și viabilitatea în același timp.

Comisia invită statele membre:

- să acorde o mai mare importanță investițiilor sociale la alocarea resurselor și în cadrul structurii generale a politicii sociale; aceasta înseamnă punerea unui accent mai mare pe politici precum îngrijirea (copiilor), educația, formarea, politicile active în domeniul pieței forței de muncă, sprijinul pentru locuințe, reabilitarea și serviciile de sănătate; să îmbunătățească viabilitatea sistemelor de sănătate³⁵; Structurile de finanțare ar trebui să fie îmbunătățite, spre exemplu, prin colectarea eficientă a veniturilor, lărgirea bazelor de impozitare, sporirea măsurii în care structura fiscală favorizează creșterea și evitarea unui impact negativ asupra cererii de forță de muncă; progresele ar trebui să fie raportate în cadrul programelor naționale de reformă (PNR);
- să simplifice sistemele de prestații sociale, precum și gestionarea acestora din punctul de vedere al utilizatorilor și al furnizorilor, să reducă atât sarcinile administrative cât și fraudă și să sporească ratele de utilizare; acest lucru ar putea fi realizat, spre exemplu, prin înființarea de ghișee unice și evitarea unui număr mare de diferite tipuri de prestații sociale posibile pentru una și aceeași situație; îmbunătățirea direcționării politicilor sociale pentru a garanta că persoanele care au cea mai mare nevoie de ajutor primesc un sprijin adecvat, reducând în același timp presiunea asupra finanțelor publice.

Comisia va sprijini statele membre:

- prin monitorizarea, în cadrul semestrului european, a eficienței și a eficacității sistemelor sociale și a măsurii în care acestea pun accentul pe investițiile sociale, în vederea îmbunătățirii, în același timp, a caracterului adecvat și a viabilității; în urma mandatului din partea Consiliului³⁶ și așa cum s-a anunțat în programul său de lucru pentru 2013, Comitetul pentru protecție socială (CPS) va contribui cu sugestii privind finanțarea sistemelor de protecție socială și eficiența și eficacitatea cheltuielilor cu protecția socială; aceasta va include dezvoltarea unei metodologii pentru a oferi sprijin în acest sens până la sfârșitul anului 2013; activitatea descrisă se va baza pe analiza și schimbul celor mai bune practici în cadrul metodei deschise de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială (MDC în domeniul social);

³⁵ Acest lucru ar trebui să se bazeze pe Raportul comun privind sistemele de sănătate elaborat de Comitetul pentru politică economică și de Comisie și pe cooperarea statelor membre în cadrul proceselor de reflecție ale Consiliului referitoare la sistemele de sănătate și bolile cronice.

³⁶ Consiliul EPSCO din 17.2.2012: „să întreprindă lucrări privind finanțarea sistemelor de protecție socială, invitând alte comitete relevante să participe la aceste lucrări importante”.

- prin instituirea, în cursul anului 2013, a unui grup de experți pentru a furniza asistență de specialitate independentă cu privire la modalitățile eficiente de a investi în domeniul sănătății³⁷.

2.2. Aplicarea unor politici de activare și de abilitare printr-un sprijin direcționat, bazat pe condiționalitate și mai eficace

Este nevoie de eforturi atât din partea guvernelor cât și a angajatorilor din statele membre pentru a spori în continuare rata de participare la forța de muncă, în special prin înlăturarea obstacolelor rămase în calea participării depline pe piața forței de muncă, și pentru a crește crearea de locuri de muncă și cererea de forță de muncă.

Pe lângă direcțiile de politică prevăzute în Pachetul privind ocuparea forței de muncă și în Pachetul privind regândirea educației³⁸, care pun accentul pe cererea și oferta de pe piața forței de muncă, cele de mai sus presupun realizarea de investiții în politicile sociale, servicii și prestații în numerar, care reprezintă măsuri de activare și, totodată, de abilitare. Investițiile sociale ar trebui să se concentreze pe rezultatul pentru individ și pentru societate în ansamblul ei. Sprijinul trebuie să furnizeze persoanelor o strategie de ieșire și să fie acordat atâta timp cât este nevoie, astfel încât, în principiu, să aibă un caracter temporar. În anumite cazuri, serviciile sociale constituie un sprijin mai puternic decât prestațiile în numerar. În plus, anumite tipuri de sprijin ar trebui să fie bazate pe reciprocitate: acestea ar trebui să fie condiționate, așa cum se practică adesea în cazul indemnizațiilor de șomaj, de realizarea unui obiectiv adecvat și specific de către beneficiar, la nivelul maxim al posibilităților sale.

Implementarea recomandării privind incluziunea activă³⁹ și îndrumările oferite în prezentul pachet⁴⁰ sunt esențiale în acest sens. Măsurile trebuie să fie adaptate la nevoile persoanei și să nu fie legate de natura prestației sociale sau de „grupul-țintă” căruia se întâmplă să aparțină o anumită persoană. Ghiseele unice și contractele individuale sunt exemple de abordare simplificată care răspunde nevoilor persoanelor. Stabilirea unor bugete de referință poate sprijini implementarea prezentei recomandări⁴¹.

Sistemele de impozitare și de prestații sociale trebuie să asigure atractivitatea din punct de vedere financiar a muncii, iar politicile sociale trebuie să garanteze, de asemenea, mijloace de trai adecvate. Barierele din calea participării pe piața forței de muncă a femeilor și a altor lucrători subreprezențați trebuie să fie înlăturate. Este necesară intervenția timpurie, care trebuie să fie completată prin facilitarea accesului la servicii de bază, cum ar fi conturile de

³⁷ Decizia 2012/C 198/06 a Comisiei din 5 iulie 2012 de instituire a unui grup de experți multisectorial și independent, în vederea furnizării de asistență de specialitate cu privire la modalitățile eficiente de a investi în domeniul sănătății.

³⁸ Comunicare a Comisiei, „Regândirea educației: investiții în competențe pentru rezultate socio-economice mai bune”, COM(2012) 669 din 20 noiembrie 2012.

³⁹ Recomandarea 2008/867/CE a Comisiei din 3 octombrie 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii, publicată în JO L 307 din 18.11.2008, p. 11.

⁴⁰ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei Europene (DLS) intitulat „*Report on Follow-up on the Implementation by the Member States of the 2008 European Commission Recommendation on Active Inclusion of People Excluded from the Labour Market – Towards a social investment approach*” („Raport privind urmărirea implementării de către statele membre a Recomandării Comisiei din 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața forței de muncă – Către o abordare privind investițiile sociale”), SWD(2013)39.

⁴¹ Bugetele de referință conțin o listă de bunuri și servicii de care are nevoie o familie de o anumită dimensiune și cu o anumită compoziție pentru a putea trăi la un nivel stabilit de bunăstare, incluzând estimarea costurilor lunare sau anuale pe care le presupune acest lucru. Sursă: *European Consumer Debt Network* (Rețeaua privind îndatorarea consumatorilor din Europa), 2009, „*Handbook of reference budgets*” (Manual privind bugetele de referință), pp. 5.

plăți de bază, internetul, transportul⁴², îngrijirea copiilor, educația și sănătatea. Stimularea unei varietăți de opțiuni în ceea ce privește produsele de consum și serviciile, care să permită alegerea „celor mai bune oferte în materie de prețuri”⁴³, precum și îmbunătățirea incluziunii financiare constituie alte componente ale acestui efort. Implementarea pachetului legislativ privind „contul bancar”, care include măsurile necesare pentru a asigura un cont de plăți cu funcționalități de bază pentru toți consumatorii din UE și care urmează Recomandarea din 2011 privind accesul la un cont de plăți de bază,⁴⁴ va fi esențială.

Investițiile sociale joacă un rol deosebit pentru acele persoane care sunt afectate în mod disproporționat de șomaj, sărăcie, condiții improprii de locuit, condiții precare de sănătate și discriminare. Spre exemplu, mulți romi trăiesc într-o marginalizare extremă și se află într-o situație socio-economică foarte proastă. Acest fapt necesită politici axate pe nevoile lor și care să ofere un sprijin integrat. Combaterea lipsei de adăpost, punând accentul pe prevenire și intervenția timpurie, poate genera economii considerabile în domeniul acordării de locuințe de urgență, al asistenței medicale și al prevenirii criminalității. Acest lucru presupune, de asemenea, reexaminarea reglementărilor și a practicilor privind evacuarea.

Inovarea este un element esențial al politicii în materie de investiții sociale, întrucât politicile sociale trebuie să se adapteze în mod constant la noi provocări. Aceasta implică dezvoltarea și punerea în aplicare a unor noi produse, servicii și modele, testarea acestora și favorizarea celor mai eficiente și mai eficace. Inovatorii în domeniul politicii sociale au nevoie de un cadru care să permită, spre exemplu, testarea și promovarea unor mecanisme de finanțare noi, precum și măsurarea și evaluarea impactului activităților lor.

Inovarea în domeniul politicii sociale trebuie să fie intensificată, integrată în elaborarea politicilor și legată de priorități precum implementarea recomandărilor specifice fiecărei țări, inclusiv prin utilizarea FSE.

Întreprinderile sociale și sectorul terțiar pot completa eforturile din sectorul public și pot juca un rol de pionieri în ceea ce privește dezvoltarea de noi servicii și piețe pentru cetățeni și administrațiile publice, însă au nevoie de îmbunătățirea competențelor lor și de sprijin. Este important ca statele membre să pună la dispoziția antreprenorilor sociali scheme de sprijin, să le ofere acestora stimulente pentru crearea de întreprinderi și să instituie un mediu de reglementare propice⁴⁵. Acest pachet include exemple de proiecte de succes și orientări privind utilizarea în continuare a fondurilor UE, în special a FSE⁴⁶.

Comisia invită statele membre:

- să implementeze integral, fără întârziere, recomandarea Comisiei privind incluziunea activă (2008), inclusiv, după caz, prin utilizarea FSE și a FEDER, integrând cei trei piloni ai acesteia: un ajutor pentru venit adecvat, piețe ale forței de muncă care să favorizeze incluziunea și servicii de facilitare; să instituie cadre juridice care asigură accesul la servicii sociale eficiente, de înaltă calitate și accesibile din punct de vedere

⁴² A se vedea, de asemenea, cadrul de reglementare al UE privind drepturile pasagerilor și serviciile de transport public, Regulamentul (UE) nr. 1177/2010.

⁴³ Acest concept se referă la prețul cel mai scăzut pe care l-ar putea plăti un consumator pentru un anumit bun sau serviciu, incluzând, după caz, posibilitatea achiziționării de bunuri sau servicii „grupate”.

⁴⁴ Recomandarea 2011/442/UE a Comisiei din 18 iulie 2011 privind accesul la un cont de plăți de bază.

⁴⁵ Trebuie să fie respectate normele UE privind ajutoarele de stat (și s-ar putea utiliza posibilitățile oferite spre exemplu de Regulamentul (CE) nr. 800/2008, denumit și „Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare”, sau de Regulamentul (CE) nr. 1998/2006 privind ajutoarele *de minimis*).

⁴⁶ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „Social Investment through the European Social Fund” („Investiții sociale cu ajutorul Fondului social european”), SWD(2013)44.

al costurilor, care să respecte normele UE; să stabilească, pe baza metodologiei pe care o va dezvolta Comisia în cooperare cu CPS, bugete de referință pentru a contribui la conceperea unui ajutor pentru venit eficient și adecvat, care să ia în considerare nevoile sociale identificate la nivel local, regional și național⁴⁷; progresele cu privire la toate aceste aspecte trebuie să fie indicate în PNR;

- să elimine diferența de remunerare dintre femei și bărbați și să înlăture alte bariere din calea participării pe piața forței de muncă a femeilor și a altor lucrători subreprezențați, inclusiv prin încurajarea angajatorilor să pună capăt discriminării la locul de muncă, să introducă măsuri de conciliere (cum ar fi serviciile de îngrijire a copiilor) și să asigure locuri de muncă adaptate, incluzând soluții bazate pe TIC, e-accesibilitate, gestionarea diversității și programe pentru îmbunătățirea competențelor și formare, în vederea recunoașterii competențelor și a calificărilor, precum și a mobilității și a dezvoltării carierelor viitoare; acest lucru ar trebui să fie realizat prin mijloace precum reglementări cu privire la piața forței de muncă și la concedii pentru creșterea copiilor și stimulente fiscale; trebuie să fie luate măsuri pentru a se garanta că sistemele de impozitare și de prestații sociale sunt aliniate de așa manieră încât se asigure atractivitatea din punct de vedere financiar a muncii (praguri degresive pentru prestațiile sociale sau stimulente fiscale bine direcționate, condiționate de aflarea în câmpul muncii); pentru a se realiza acest obiectiv, trebuie să se facă uz de FSE, FEDER, Fondul european de integrare (FEI) și Fondul european pentru azil și migrație;
- să combată lipsa de adăpost prin strategii cuprinzătoare bazate pe prevenire, abordări care pun accentul pe construirea de locuințe și reexaminarea reglementărilor și a practicilor privind evacuarea, ținând cont de constatările principale care rezultă din îndrumările referitoare la combaterea lipsei de adăpost oferite în acest pachet;
- să facă uz de Fondul de ajutor european pentru persoanele cele mai defavorizate (FEAD) după cum este necesar pentru a aborda problema privațiunii materiale și a lipsei de adăpost, inclusiv prin recurgerea la sprijinul oferit de măsuri complementare care promovează incluziunea socială;
- să implementeze Recomandarea Comisiei privind accesul la un cont de plăți de bază⁴⁸; să stimuleze o varietate de opțiuni în ceea ce privește produsele de consum și serviciile, care să permită alegerea „celor mai bune oferte în materie de prețuri”, și să îmbunătățească incluziunea financiară;
- să dezvolte strategii concrete în materie de inovare socială, cum ar fi parteneriatele dintre sectorul public, cel privat și cel terțiar, să ofere un sprijin financiar adecvat și previzibil, incluzând microfinanțarea, și să asigure formarea, crearea de rețele și mentoratul necesare pentru a sprijini politici bazate pe elemente concrete; să valorifice pe deplin posibilitățile de finanțare oferite de FSE, FEDER, FEADR, FEI și PSIS pentru a realiza aceste obiective și a spori amploarea proiectelor de succes; să acorde prioritate inovării în domeniul politicii sociale în cadrul implementării a CSR relevante și să raporteze cu privire la acest lucru în PNR;

⁴⁷ În conformitate cu principiile comune privind incluziunea activă, adoptate de Consiliu la 12 decembrie 2008.

⁴⁸ Recomandarea 2011/442/UE a Comisiei din 18 iulie 2011 privind accesul la un cont de plăți de bază, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:190:0087:01:RO:HTML>

- să sprijine antreprenorii sociali⁴⁹ oferindu-le stimulente pentru crearea de întreprinderi și continuarea dezvoltării acestora, extinzând cunoștințele și rețelele lor și asigurându-le un mediu de reglementare propice în conformitate cu Inițiativa pentru antreprenoriul social⁵⁰ și Planul de acțiune Antreprenoriat 2020⁵¹;
- să exploreze și să dezvolte moduri inovatoare de a obține finanțări private suplimentare pentru investițiile sociale, spre exemplu prin parteneriate public-privat.

Comisia va sprijini statele membre:

- prin monitorizarea reformelor în vederea unei incluziuni active⁵² în cadrul semestrului european, prin dezvoltarea unei metodologii pentru bugetele de referință în 2013 și prin monitorizarea caracterului adecvat al ajutorului pentru venit, utilizând bugetele de referință menționate mai sus, de îndată ce se va încheia elaborarea acestora în colaborare cu statele membre;
- oferind explicații autorităților publice și furnizorilor de servicii cu privire la modul în care normele UE privind ajutoarele de stat, piața internă și achizițiile publice⁵³ se aplică serviciilor sociale, printr-un ghid actualizat⁵⁴ și schimburi regulate de informații cu părțile interesate;
- pregătind o recomandare privind cele mai bune practici pentru incluziunea romilor, pe baza experiențelor statelor membre, și raportând anual cu privire la progresele înregistrate în implementarea strategiilor naționale de integrare a romilor în cadrul semestrului european; facilitând incluziunea romilor prin schimbul de bune practici, precum și dezvoltarea cooperării transnaționale prin Rețeaua de puncte de contact naționale pentru integrarea romilor;
- prezentând o inițiativă legislativă pentru a îmbunătăți accesul la conturile de plăți de bază, a spori transparența și comparabilitatea comisioanelor bancare și a facilita schimbarea contului bancar;
- prin creșterea gradului de informare a persoanelor cu privire la drepturile lor sociale cu ajutorul unor ghiduri de protecție socială mai ușor de utilizat și prin contribuția la instituirea de servicii care ajută persoanele să urmărească evoluția drepturilor lor la pensie; în plus, Comisia va contribui la prevenirea discriminării din motive de naționalitate și va reduce obstacolele cu care se confruntă lucrătorii mobili prin intermediul unei directive care vizează o mai bună aplicare și asigurare a respectării drepturilor la liberă circulație;

⁴⁹ Axa referitoare la antreprenoriul social a Programului pentru schimbări sociale și inovare socială (în valoare de 90 de milioane EUR) sprijină dezvoltarea pieței de investiții sociale și facilitează accesul la finanțare al întreprinderilor sociale, prin punerea la dispoziție a capitalului propriu, a cvasi-capitalului, a instrumentelor de împrumut și a subvențiilor.

⁵⁰ Comunicarea COM(2011) 682 a Comisiei din 25 octombrie 2011, intitulată „Inițiativă pentru antreprenoriul social – Construirea unui ecosistem pentru promovarea întreprinderilor sociale în cadrul economiei și al inovării sociale”.

⁵¹ Comunicare a Comisiei, Planul de acțiune Antreprenoriat 2020, COM(2012) 795 din 9 ianuarie 2013.

⁵² A se vedea notele de subsol 38 și 39.

⁵³ Propunerile Comisiei pentru o directivă privind achizițiile publice [COM(2011) 896 final] și o directivă privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale [COM(2011) 895 final] sunt în prezent în curs de negociere.

⁵⁴ Ghid pentru aplicarea normelor Uniunii Europene privind ajutoarele de stat, achizițiile publice și piața internă în cazul serviciilor de interes economic general, și, în special, al serviciilor sociale de interes general.

- oferind îndrumări statelor membre în 2013 în legătură cu modul în care să utilizeze inovarea în domeniul politicii sociale în ceea ce privește implementarea CSR; aceste îndrumări vor include exemple privind modul de utilizare a fondurilor structurale și a fondurilor de investiții europene (ESI);
- prin prezentarea unui raport în 2013 cu privire la implementarea comunicării intitulate „Solidaritate în domeniul sănătății: reducerea inegalităților în materie de sănătate în UE”⁵⁵;

2.3. Investițiile sociale pe tot parcursul vieții unei persoane

Sprijinul ar trebui să se axeze pe nevoile specifice care apar în diferite etape din viață: copilăria, tinerețea, tranziția de la studii la muncă, creșterea copiilor, de la începutul până la sfârșitul carierei și la bătrânețe. Aceasta presupune adaptarea serviciilor integrate, a prestațiilor în numerar și a asistenței la momentele critice din viața unei persoane și prevenirea materializării greutăților în viitor.

Recomandarea Comisiei intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”⁵⁶, care face parte din acest pachet, este o ilustrare clară a modului în care investițiile sociale bine direcționate pot fi integrate într-o politică bazată pe drepturi, care este fondată pe universalitate și îmbunătățirea egalității de șanse.

Acordarea unei atenții speciale copiilor este esențială pentru o economie bazată pe cunoaștere durabilă, eficientă și competitivă și pentru o societate echitabilă între generații. Caracterul adecvat al pensiilor viitoare depinde de capitalul uman al celor care sunt în prezent copii. În lipsa găsirii unui echilibru, creșterea speranței de viață și scăderea populației active ar putea conduce la o structură a cheltuielilor care favorizează prestațiile pentru persoanele vârstnice și care s-ar caracteriza prin bugete guvernamentale în general mai mari și mai puține resurse pentru copii și tineret. Există un consens larg asupra faptului că educația și îngrijirea de calitate bună a copiilor preșcolari (EICP) reprezintă un mijloc eficient de prevenire a părăsirii timpurii a școlii și de îmbunătățire a viitoarelor rezultate școlare, a sănătății, a rezultatelor de mai târziu în materie de ocupare a forței de muncă și a mobilității sociale.

Ruperea cercului vicios al defavorizării care se transmite de la o generație la alta implică recurgerea la o serie de politici, sprijinirea copiilor, dar și a familiilor și a comunităților lor. Abordarea acestei probleme presupune o combinație de prestații în numerar și în natură, accesul egal la o educație de calitate, reducerea părăsirii timpurii a școlii, precum și eliminarea segregării școlare și a utilizării abuzive a educației pentru persoanele cu nevoi speciale.

Investițiile în sănătate, începând de la o vârstă fragedă, permit persoanelor să rămână active și mai sănătoase mai mult timp, sporesc productivitatea forței de muncă și reduc presiunea financiară asupra sistemelor de sănătate. Promovarea sănătății și asistența medicală preventivă sunt deosebit de importante pe tot parcursul vieții. În acest context, este de asemenea important să se sublinieze avantajele care decurg din investițiile în domeniul sănătății și al siguranței la locul de muncă⁵⁷.

⁵⁵ Comunicare a Comisiei, „Solidaritate în domeniul sănătății: reducerea inegalităților în materie de sănătate în UE”, COM(2009) 567 final.

⁵⁶ A se vedea recomandarea Comisiei intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”, C(2013) 778.

⁵⁷ COM(2007) 62 final din 21 februarie 2007.

Pachetul Comisiei Europene privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor⁵⁸ răspunde situației actuale a tinerilor, care se confruntă cu o rată ridicată a șomajului. Acesta propune scheme care să garanteze că fiecare tânăr beneficiază de o ofertă de bună calitate, fie de angajare, fie de continuare a studiilor sau a formării, fie de ucenicie sau de stagiu, în termen de patru luni de la pierderea locului de muncă sau de la ieșirea din sistemul de educație formală. Această „Garanție pentru tineret” îmbunătățește siguranța locului de muncă pentru tineri prin sprijinirea tranziției de la învățământ la locul de muncă. Aceasta ar trebui să fie completată prin oportunități de îmbunătățire a competențelor prin intermediul politicilor privind învățarea pe tot parcursul vieții. Programul propus „Erasmus pentru toți”⁵⁹ va ajuta de asemenea tinerii să urmeze o formare și să capete competențe care le pot extinde dezvoltarea personală, să dobândească noi competențe și abilități lingvistice și să își îmbunătățească perspectivele generale de a obține un loc de muncă.

În etapele ulterioare ale vieții, politicile în domeniul sănătății și al îmbătrânirii active permit persoanelor să își exploateze la maximum potențialul. Contribuțiile persoanelor mai în vârstă la societate ca îngrijitori pentru alții sau ca voluntari sunt deseori trecute cu vederea și ar trebui să li se acorde un sprijin adecvat pentru a continua aceste activități. Anul european al îmbătrânirii active și al solidarității dintre generații 2012 a sporit gradul de conștientizare a contribuției pe care persoanele mai în vârstă o aduc la societate și a creat un elan politic în favoarea unor inițiative de politică, cum ar fi noul Plan federal pentru cetățenii în vârstă din Austria.

Acest pachet include exemple privind modul în care nevoia de îngrijire pe termen lung poate fi abordată prin prevenire, reabilitare și crearea unor medii mai adaptate persoanelor în vârstă, precum și prin dezvoltarea unor modalități mai eficiente de furnizare a asistenței medicale⁶⁰. Penuria răspândită de forță de muncă în sectorul sănătății și al îngrijirii pe termen lung ar trebui, de asemenea, să fie ameliorată prin stimulente pentru impulsivarea ocupării forței de muncă în rândul personalului sanitar și îmbunătățirea condițiilor de muncă în acest domeniu. În același timp, posibilitățile de a beneficia de transport accesibil și la un preț abordabil și de locuințe adaptate permit persoanelor mai în vârstă și persoanelor cu handicap să rămână stăpâne pe propria viață pentru o perioadă cât mai lungă posibil și reduc nevoia de îngrijire pe termen lung.

Comisia invită statele membre:

- să implementeze recomandarea intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării” într-un mod integrat, printr-o combinație de prestații în numerar și în natură și prin accesul la servicii de calitate de educație pentru preșcolari, de sănătate și de asistență socială; să înlăture inegalitățile din copilărie prin eliminarea segregării școlare și a utilizării abuzive a educației pentru persoanele cu nevoi speciale; să sporească vizibilitatea și accesibilitatea educației și îngrijirii copiilor preșcolari (EICP), în conformitate cu obiectivele de la Barcelona⁶¹ privind îngrijirea

⁵⁸ Comunicare a Comisiei, „Către integrarea tinerilor pe piața muncii”, COM(2012) 727 din 5 decembrie 2012.

⁵⁹ Comunicare a Comisiei, „Erasmus pentru toți: programul UE pentru educație, formare, tineret și sport”, COM(2011) 787 din 23 noiembrie 2011.

⁶⁰ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Long-Term Care in Ageing Societies – Challenges and Policy Options*” („Îngrijirea pe termen lung în societăți în curs de îmbătrânire – Provocări și opțiuni de politică”), SWD(2013)41.

⁶¹ În 2002, la reuniunea la nivel înalt de la Barcelona, Consiliul European a stabilit obiectivele de a asigura, până în 2010, servicii de îngrijire a copiilor (1) pentru cel puțin 90 % dintre copiii cu vârstă

copiilor și obiectivele UE privind EICP⁶²; să raporteze în cadrul PNR în legătură cu progresele înregistrate; să utilizeze FSE, FEDER și FEADR pentru a promova accesul la servicii de sănătate și de asistență socială și la EICP;

- să implementeze Recomandarea privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii și să elaboreze politici cuprinzătoare și bazate pe elemente concrete de combatere a părăsirii timpurii a școlii, care să includă măsuri de prevenire, intervenție și compensare⁶³;
- să utilizeze Principiile directe pentru îmbătrânirea activă și solidaritatea între generații⁶⁴ și Indicele privind îmbătrânirea activă⁶⁵, care monitorizează rata de ocupare a forței de muncă de către persoanele mai în vârstă, participarea lor socială, gradul în care duc o viață independentă și oportunitățile oferite de Parteneriatul european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate⁶⁶, pentru a evalua în ce măsură persoanele mai în vârstă își pot realiza potențialul;

Comisia va sprijini statele membre:

- prin ameliorarea colectării datelor longitudinale, punând accentul în special pe copii, pentru a îmbunătăți strângerea informațiilor necesare pentru elaborarea și monitorizarea politicilor sociale care se bazează pe o abordare ce ține seama de toate etapele vieții; prin raportarea cu privire la progresele înregistrate în cadrul raportului privind ocuparea forței de muncă și situația socială în Europa („*Employment and Social Developments in Europe*”);
- prin testarea eficacității transferurilor de numerar supuse anumitor condiții, realizate pentru a sprijini EICP, cu ajutorul unui proiect de cercetare finanțat prin intermediul PROGRESS;
- prin colaborarea cu CPS în 2013 la elaborarea unui raport privind politicile în domeniul îngrijirii pe termen lung care vizează sprijinirea îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate și îmbunătățirea capacității persoanelor de toate vârstele de a duce o viață independentă, utilizând întregul potențial al noilor tehnologii, inclusiv e-Sănătatea, și monitorizând progresele înregistrate în vederea asigurării unei protecții sociale viabile și adecvate împotriva riscurilor asociate cu îngrijirea pe termen lung; Comisia va elabora, de asemenea, un „manual pentru factorii de decizie politică”, pentru a sprijini statele membre la elaborarea strategiilor privind îngrijirea pe termen lung, pe baza activităților care vor fi realizate în perioada 2013-2014 de

cuprinsă între 3 ani și vârsta obligatorie de școlarizare, precum și (2) pentru cel puțin 33 % dintre copii mai mici de 3 ani.

⁶² Până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între patru ani și vârsta de începere a învățământului primar obligatoriu ar trebui să beneficieze de educația pentru copii preșcolari. Concluziile Consiliului din 12 mai 2009 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (ET 2020), anexa I la concluzii (JO C 119, 28.5.2009, p. 7).

⁶³ Recomandarea Consiliului din 28 iunie 2011 privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii, JO 2011/C 191/01.

⁶⁴ Concluziile Consiliului din 6 decembrie 2012.

⁶⁵ Rezumat politic al Comisiei Europene și al CEE-ONU referitor la Indicele privind îmbătrânirea activă (va fi publicat în 2013), disponibil la adresa: <http://europa.eu/ey2012/ey2012.jsp?langId=ro>

⁶⁶ Obiectivul Parteneriatului european pentru inovare privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate constă în a crește durata medie de viață în condiții bune de sănătate a cetățenilor UE cu doi ani până în 2020. Acesta face parte din inițiativa emblematică „O Uniune a inovării” din cadrul Strategiei Europa 2020.

3. ÎNDRUMĂRI PENTRU UTILIZAREA FONDURILOR UE PENTRU PERIOADA 2014-2020

Bugetul UE ar trebui să constituie „*un catalizator al creșterii economice și al locurilor de muncă în întreaga Europă, în special prin imprimarea unui efect de pârghie pentru investițiile productive și de capital uman*”⁶⁷. Cu toate acestea, ponderea resurselor UE alocate de statele membre ocupării forței de muncă, dezvoltării capitalului uman, precum și politicilor de sănătate și de asistență socială – în special prin intermediul FSE – a scăzut din 1989. Din acest motiv, Comisia a propus ca, pentru perioada 2014-2020, cel puțin 25 % din fondurile politicii de coeziune să fie alocate capitalului uman și investițiilor sociale, și anume investițiilor în persoane în temeiul FSE. În plus, Comisia a propus ca, în fiecare stat membru, cel puțin 20 % din totalul resurselor FSE să fie alocate obiectivului tematic „Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei”.

Până în prezent, în cursul perioadei de programare 2007-2013, mai mult de 50 de milioane de persoane au beneficiat de Fondul social european, incluzând peste 4,5 milioane de șomeri și 5 milioane de persoane inactive numai în anul 2011. În acest sens, FSE a furnizat 75 de miliarde EUR pentru a ajuta persoanele să își valorifice potențialul, oferindu-le competențe mai bune și perspective mai bune de a obține un loc de muncă. Programele sale au contribuit la atenuarea impactului negativ al crizei, la păstrarea locurilor de muncă și la pregătirea unei relansări economice. Fondul european de dezvoltare regională a pus la dispoziție 18 miliarde EUR pentru măsuri de incluziune socială, vizând în principal sprijinirea investițiilor în educație, sănătate și infrastructuri sociale.

Fondurile structurale și fondurile de investiții europene (ESI)⁶⁸, în special FSE, precum și programul PROGRESS 2007-2013, Programul pentru schimbări sociale și inovare socială (PSIS) 2014-2020 și Fondul de ajutor european pentru cele mai defavorizate persoane (FEAD) sunt instrumente importante pentru implementarea, de către statele membre, a strategiei stabilite în Pachetul privind investițiile sociale. Sprijinul financiar acordat în temeiul politicii de coeziune, care are ca obiectiv consolidarea coeziunii sociale, economice și teritoriale în întreaga Uniune, va rămâne în continuare, împreună cu reformele necesare și modernizarea la care se face referire în prezenta comunicare, un instrument important în cursul perioadei de programare 2014-2020 în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Pentru a susține o creștere favorabilă incluziunii, Comisia a invitat statele membre să se asigure că politicile lor privind ocuparea forței de muncă, dezvoltarea capitalului uman, modernizarea serviciilor publice, investițiile teritoriale și incluziunea socială iau în considerare CSR și analiza aferentă a principalelor provocări identificate în documentele de lucru ale serviciilor Comisiei care evaluează programele naționale de reformă și programele de stabilitate⁶⁹. Finanțarea din Fondul social european⁷⁰ poate fi completată printr-o finanțare suplimentară din FEDER, în special pentru investițiile în infrastructuri de sănătate, de îngrijire

⁶⁷ Concluziile Consiliului European (7-8 februarie 2013).

⁶⁸ Fondul social european (FSE), Fondul european de dezvoltare regională (FEDER), Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime.

⁶⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/index_ro.htm

⁷⁰ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Social Investment through the European Social Fund*” („Investiții sociale cu ajutorul Fondului social european”), SWD(2013)44.

a copiilor și de educație, infrastructuri pentru locuințe și infrastructuri sociale, precum și pentru sprijinirea revitalizării fizice și economice a comunităților urbane și rurale defavorizate. Aceste investiții pot avea un impact asupra reformei politicii sociale, cum ar fi desegregarea instituțiilor de învățământ sau trecerea la îngrijirea bazată pe comunitate și la politici integrate în domeniul locuințelor.

Regulamentul privind dispozițiile comune⁷¹ (RDC) stabilește prioritățile care trebuie finanțate din fondurile ESI. Fondurile ESI vor sprijini implementarea programelor naționale de reformă și a CSR relevante. Progresele în realizarea obiectivelor de politică vor fi urmărite în cadrul semestrului european.

Statele membre pot utiliza fondurile ESI pentru a sprijini implementarea orientărilor de politică stabilite în prezenta comunicare, inclusiv prin inovare socială, economia socială și antreprenoriatul social⁷². FSE, în combinație cu ajutorul acordat în temeiul FEDER, va pune un accent special pe inovarea socială⁷³, pentru a sprijini testarea unor abordări inovatoare și punerea lor în practică pe o scară mai largă, ceea ce va contribui la elaborarea unor politici sociale mai eficiente.

Comisia va prezenta orientări mai detaliate în contextul îndrumărilor operaționale care urmează să fie publicate până la jumătatea anului 2013 privind modul în care statele membre pot utiliza în mod optim fondurile ESI pentru atingerea obiectivelor tematice convenite. Aceste îndrumări vor contribui la realizarea reformei politice și la viabilitatea și eficiența serviciilor publice. Spre exemplu, în domeniul sărăciei în rândul copiilor, îndrumările ar evidenția ce tip de intervenții ar fi necesare într-o țară cu o populație numeroasă de romi, servicii insuficiente de îngrijire a copiilor și inegalități substanțiale în ceea ce privește rezultatele școlare. Printre celelalte teme se vor număra, spre exemplu, inovarea, îngrijirea copiilor, sănătatea, dezinstituționalizarea și incluziunea activă.

Pe lângă fondurile ESI, PSIS, Orizont 2020, COSME⁷⁴ și Programul în domeniul sănătății conțin, de asemenea, dispoziții specifice pentru a sprijini financiar inovarea în sectorul politicii sociale. FSE poate extinde la nivel general aplicarea politicilor sociale de succes testate atât în sectorul public cât și în cel privat. FEAD va ajuta statele membre să se asigure că sunt garantate mijloace de trai adecvate prin remedierea problemelor deprivării alimentare, a lipsei de adăpost și a deprivării materiale a copiilor. În cele din urmă, resursele UE pot fi completate prin resurse provenind, spre exemplu, de la Banca Mondială, Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și Grupul Băncii Europene de Investiții.

Comisia invită statele membre:

- să aloce resurse destinate politicii de coeziune și dezvoltării rurale dezvoltării capitalului uman, incluzând ocuparea forței de muncă, incluziunea socială, reducerea inegalităților teritoriale, îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate, accesibilitatea serviciilor de asistență socială, educație și sănătate și învățarea pe tot

⁷¹ Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului.

⁷² A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei (DLS) intitulat „*Social Investment through the European Social Fund*” („Investiții sociale cu ajutorul Fondului social european”), SWD(2013)44.

⁷³ Comisia a propus o prioritate de investiții dedicată economiei sociale și întreprinderilor sociale în Regulamentul privind politica de coeziune pentru perioada 2014-2020.

⁷⁴ Program pentru competitivitatea întreprinderilor și întreprinderile mici și mijlocii.

parcursul vieții; resursele ar trebui să fie alocate în cantitate suficientă pentru a implementa modificările structurale astfel cum au fost propuse în CSR, luând în considerare obiectivele Strategiei Europa 2020; să se asigure că intervențiile sprijinite de fonduri reflectează în mod corespunzător CSR relevante și urmează o abordare bazată pe investiții sociale;

- să răspundă nevoilor multiple ale persoanelor defavorizate, inclusiv ale celor care trăiesc în zone sărace și izolate, printr-o acțiune coordonată a fondurilor ESI;
- să caute modalități de completare a resurselor UE prin fonduri provenind de la Banca Mondială, Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei și Grupul Băncii Europene de Investiții;
- să testeze noi abordări (cum ar fi inovarea bazată pe TIC) ale politicilor sociale, inclusiv prin PSIS, și să pună apoi în practică pe o scară mai largă cele mai eficiente inovări, utilizând fondurile ESI;
- să implice părțile interesate, în special organizațiile societății civile apropiate de grupurile-țintă ale intervențiilor sociale, în programare și implementare și să faciliteze accesul lor la fonduri.

Comisia va sprijini eforturile statelor membre:

- prin elaborarea, până la mijlocul anului 2013, a unor îndrumări operaționale de politică pentru fondurile ESI, care să reflecte pe deplin o abordare bazată pe investiții sociale; Comisia va monitoriza realizările și rezultatele implementării programelor, pe baza informațiilor transmise de statele membre în conformitate cu dispozițiile definite în reglementările privind fondurile structurale; în cazul în care implementarea ar provoca îngrijorări, Comisia va supune această chestiune discuției cu statele membre, în cadrul procedural prevăzut de RDC;
- să faciliteze intensificarea partajării de cunoștințe; în mod special, Comisia va crea o bancă de cunoștințe, în colaborare cu statele membre și Eurofound, pentru a sprijini partajarea lecțiilor învățate, inclusiv a lecțiilor în materie de politici și a bunelor practici desprinse cu privire la fondurile ESI; aceasta va sprijini, prin intermediul FSE, elaborarea „hărților sărăciei”, identificând zonele în care defavorizarea este gravă și se manifestă pe planuri multiple, pentru a garanta că populația-țintă beneficiază de intervenții;
- sprijinind, prin intermediul FSE, consolidarea capacităților autorităților naționale și regionale în ceea ce privește implementarea politicilor eficiente, incluzând promovarea antreprenoriatului social.

4. INIȚIATIVE UE BINE DIRECȚIONATE

În această secțiune, Comisia descrie o serie de inițiative care sunt menționate în prezenta comunicare și care sunt esențiale pentru a asigura o abordare bine direcționată și integrată a investițiilor sociale.

4.1. Măsuri pentru a stimula finanțarea în investițiile sociale

Comisia va continua să ofere sprijin din fondurile structurale, în special din FSE, însă pot fi utilizate instrumente noi de finanțare, care ar trebui să fie exploatate cu scopul de a facilita consolidarea bugetară printr-o mai mare implicare a fondurilor private:

- *Sprijinirea accesului întreprinderilor sociale la finanțare: Fondurile europene de antreprenoriat social*

După cum este prevăzut în Inițiativa pentru antreprenoriatul social, antreprenorii sociali joacă un rol esențial în promovarea incluziunii sociale și a investițiilor în capitalul uman. Cu toate acestea, întreprinderile sociale au nevoie de un acces mai ușor la finanțare privată, care să contribuie la sprijinirea activităților lor și să le permită să se extindă. Comisia a propus nu numai un fond de sprijin pentru întreprinderile sociale în cadrul Programului pentru schimbări sociale și inovare socială care va începe în 2014, ci și un regulament⁷⁵ ce vizează crearea unei etichete a Fondurilor europene de antreprenoriat social, pentru a ajuta investitorii să identifice cu ușurință fondurile care sprijină întreprinderile sociale europene și să obțină acces la informații-cheie privind Fondurile de antreprenoriat social. Regulamentul propus va elimina barierele din calea strângerii de fonduri la nivelul ansamblului Europei și va simplifica investițiile, sporindu-le eficiența. Mai mult, Comisia va elabora o metodologie pentru a măsura avantajele socio-economice create de întreprinderile sociale și va organiza o conferință la nivel înalt la începutul anului 2014 pentru a disemina bune practici în ceea ce privește sprijinirea antreprenoriatului social.

- *Explorarea utilizării noilor instrumente financiare*

Finanțarea inovatoare a investițiilor sociale din resurse provenind din sectorul privat și din cel terțiar este indispensabilă pentru completarea eforturilor din sectorul public. Microfinanțarea poate juca un rol important în această privință. Crearea de noi mici întreprinderi este esențială pentru atingerea obiectivelor de ocupare a forței de muncă și de incluziune ale Strategiei Europa 2020. Cu toate acestea, unul dintre principalele obstacole în calea înființării de întreprinderi este lipsa accesului la finanțare, în special la microcredite. Comisia a propus o continuare a Instrumentului de microfinanțare Progress în cadrul Programului pentru schimbări sociale și inovare socială, dispunând de un buget de aproximativ 92 de milioane EUR începând din 2014. Aceasta va finanța consolidarea capacităților furnizorilor de microcredite și va aduce un ajutor financiar persoanelor care doresc să pornească propria lor mică afacere, dar care întâmpină dificultăți în a obține un împrumut clasic.

- *Obligațiunile cu impact social*

Obligațiunile cu impact social, care stimulează investitorii privați să finanțeze programe sociale oferindu-le un profit din partea sectorului public în cazul în care programele produc rezultate sociale pozitive, se numără printre celelalte piste care trebuie explorate. Comisia va sprijini statele membre prin facilitarea schimbului de experiențe.

4.2. Sprijinirea mijloacelor de trai adecvate/Sporirea sensibilizării cu privire la drepturile sociale

Comisia va veghea asupra implementării dispozițiilor de protejare a celor care au cea mai mare nevoie de ajutor, va asigura o mai bună informare a consumatorilor vulnerabili și va oferi o asistență bine direcționată persoanelor aflate în situații defavorizate, pentru a le permite să aleagă în cunoștință de cauză:

⁷⁵ Propunere legislativă a Comisiei intitulată „Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind fondurile europene de antreprenoriat social”, COM(2011) 862 din 7 decembrie 2011.

- *Asigurarea unor mijloace de trai adecvate*

Majoritatea statelor membre au un tip de schemă de venit minim. Cu toate acestea, gradul de adecvare a acestor scheme poate fi adesea îmbunătățit. Nivelul unui astfel de venit minim trebuie să fie suficient de ridicat pentru a permite o viață decentă și, în același timp, trebuie să ajute persoanele să rămână motivate și să le stimuleze să muncească. În cadrul semestrului european, Comisia va monitoriza caracterul adecvat al ajutorului pentru venit și va utiliza în acest scop bugetele de referință, de îndată ce se va încheia elaborarea acestora în colaborare cu statele membre.

- *Consolidarea și raționalizarea capacității administrative în vederea înființării de ghișee unice*

Modelul ghișeelor unice contribuie la eficiența și eficacitatea sistemelor de protecție socială. „Ghișeele unice” simplifică organizarea, îmbunătățesc prestarea serviciilor și sporesc ratele de utilizare a acestora. Această abordare îmbunătățește accesibilitatea informațiilor ușor de utilizat, precum și coordonarea dintre diferite niveluri ale administrației și ale capacităților, ceea ce ar putea reduce sarcina administrativă care revine atât clienților cât și prestatarilor. Comisia va sprijini statele membre prin facilitarea schimbului de bune practici, printre altele cu ajutorul „băncii de cunoștințe” create în colaborare cu Eurofound. Finanțarea prin intermediul FSE va fi disponibilă în cadrul obiectivului tematic „Consolidarea capacității instituționale și a eficienței administrației publice”. Comisia va acorda o atenție specială acestor abordări atunci când va evalua în continuare implementarea de către statele membre a strategiilor de incluziune activă.

- *Îmbunătățirea incluziunii financiare*

Conturile de plăți constituie un instrument vital pentru participarea persoanelor la economie și la societate. Salariile, prestațiile sociale și facturile la utilități se plătesc din ce în ce mai adesea prin intermediul conturilor bancare. Un cont bancar este esențial și pentru accesul la alte servicii financiare de bază, cum ar fi creditele de consum, creditele ipotecare, asigurările de viață, plățile electronice și investițiile. În acest scop, Comisia propune o directivă privind accesul la conturi de plăți cu funcționalități de bază.

- *Protejarea persoanelor împotriva dificultăților financiare*

Criza financiară a demonstrat ce repercusiuni nefaste pot avea practicile iresponsabile de acordare și de contractare a împrumuturilor asupra consumatorilor și instituțiilor de credit. Consumatorii care achiziționează o proprietate sau care contractează un împrumut garantat prin propria locuință trebuie să fie informați în mod adecvat cu privire la riscurile posibile, iar instituțiile care se angajează în astfel de activități trebuie să își desfășoare afacerile de o manieră responsabilă. Comisia a publicat un document de lucru al serviciilor Comisiei privind măsurile și practicile naționale de evitare a procedurilor de executare silită⁷⁶. În plus, Comisia intenționează să crească nivelul de protecție a consumatorilor printr-o propunere de directivă privind contractele de credit pentru proprietăți rezidențiale. De asemenea, Comisia va publica, la începutul anului 2013, un studiu care va identifica și va analiza diferitele tehnici juridice și

⁷⁶ Document de lucru al serviciilor Comisiei intitulat „National measures and practices to avoid foreclosure procedures for residential mortgage loans” („Măsuri și practici naționale de evitare a procedurilor de executare silită în cazul creditelor ipotecare rezidențiale”), SEC(2011) 357 din 31 martie 2011.

cele mai bune practici care permit creșterea nivelului de protecție a consumatorilor. Toate aceste inițiative fac parte dintr-o abordare preventivă destinată să reducă dificultățile financiare și să combată lipsa de adăpost.

- *Eficiența energetică*

Noua directivă privind eficiența energetică⁷⁷ încurajează statele membre să includă cerințe cu orientare socială în schemele lor naționale, ia în considerare nevoile specifice ale persoanelor defavorizate și contribuie la remedierea problemei sărăciei energetice, introducând contoare inteligente și facturi informative, care să ofere consumatorilor vulnerabili informații clare, credibile și furnizate în timp util cu privire la consumul lor de energie, precum și la posibilități concrete de reducere a acestuia.

- *Îmbunătățirea accesului cetățenilor la informații*

Accesibilitatea informațiilor, cum ar fi a celor privind serviciile de căutare de locuri de muncă, indemnizațiile de șomaj, alocațiile pentru copii, asistența medicală sau bursele de studiu, este esențială pentru a asigura egalitatea de șanse și participarea cetățenilor la economie și la societate. Pentru a facilita accesul cetățenilor la astfel de informații, propunerea de directivă privind accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public⁷⁸ va garanta deplina accesibilitate a unui număr de site-uri web din sectorul public pentru toți cetățenii, incluzând persoanele cu handicap și persoanele în vârstă. Mai mult, Comisia va oferi persoanelor informații mai accesibile privind drepturile lor sociale, cu ajutorul unor ghiduri de protecție socială ușor de utilizat, și va contribui la instituirea de servicii care ajută persoanele să urmărească evoluția drepturilor lor la pensie. În plus, Comisia va sprijini o mai bună aplicare și asigurare a respectării drepturilor la liberă circulație printr-o propunere de directivă care urmează să fie prezentată în prima jumătate a anului 2013.

4.3. Investiția în copii/Educația și îngrijirea copiilor preșcolari

Potențialul educației și îngrijirii copiilor preșcolari (EICP) trebuie să fie dezvoltat în continuare, prin utilizarea acesteia drept investiție socială pentru a înlătura inegalitățile și a răspunde provocărilor cu care se confruntă copiii, cu ajutorul intervențiilor timpurii:

- *Îmbunătățirea accesului la serviciile de îngrijire a copiilor*

Accesul la educația și îngrijirea copiilor preșcolari (EICP) are efecte pozitive pe tot parcursul vieții, spre exemplu în ceea ce privește prevenirea părăsirii timpurii a școlii, îmbunătățirea rezultatelor în materie de ocupare a forței de muncă și facilitarea mobilității sociale. EICP este esențială pentru a face față provocărilor cu care se confruntă copiii defavorizați, prin aplicarea intervențiilor timpurii. De asemenea, EICP este indispensabilă pentru eliminarea barierelor din calea participării părinților pe piața forței de muncă. Recomandarea privind „Investiția în copii” pledează pentru sporirea accesibilității serviciilor de EICP, ca parte a unei strategii integrate de îmbunătățire a oportunităților copiilor, în vederea îndeplinirii obiectivelor de la

⁷⁷ Articolul 7 alineatul (7) litera (a) și articolul 10 din Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența energetică, de modificare a Directivelor 2009/125/CE și 2010/30/UE și de abrogare a Directivelor 2004/8/CE și 2006/32/CE.

⁷⁸ Propunere legislativă a Comisiei intitulată „Propunere de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public”, COM(2012) 721 final din 3 decembrie 2012.

Barcelona. Pe lângă aceasta, Comisia lansează un studiu care vizează analizarea modului în care schemele de transferuri de numerar supuse anumitor condiții pot sprijini utilizarea serviciilor de EICP. Comisia Europeană și Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) își intensifică activitatea de cooperare privind inițiativele de politică cu scopul de a îmbunătăți calitatea și accesibilitatea educației și îngrijirii copiilor preșcolari în întreaga Europă, prin identificarea celor mai bune practici.

- *Reducerea părăsirii timpurii a școlii*

Persoanele care părăsesc timpuriu școala sunt mult mai expuse riscului de șomaj, de sărăcie și de excluziune socială. Strategia Europa 2020 stabilește un obiectiv de reducere a nivelurilor părăsirii timpurii a școlii sub 10 %. Cu toate acestea, 13,5 % dintre tineri părăsesc în continuare școala prematur. Reducerea părăsirii timpurii a școlii se numără printre prioritățile de investiții ale Fondului Social European, la care pot recurge statele membre pentru a elabora politici în conformitate cu strategia integrată stabilită în recomandarea Consiliului⁷⁹ din 2011, inclusiv prin măsuri de prevenire, măsuri de intervenție și măsuri vizând reluarea procesului de educație de către persoanele care l-au părăsit timpuriu. Noul program „Erasmus pentru toți”⁸⁰ pentru educație, formare, tineret și sport, care reflectă necesitatea de a crește investițiile UE în domeniul educației și al formării, precum și continuarea implementării sale pot sprijini inițiativele de educație inclusivă.

5. CONCLUZII – CALEA DE URMAT

Criza a evidențiat atât interdependența economiilor UE, cât și marea divergență dintre capacitățile instituțiilor pieței forței de muncă și ale sistemelor de protecție socială de a răspunde la șocuri. Aceasta a confirmat, de asemenea, rolul politicii sociale și al bugetelor aferente pentru stabilitatea generală a UE. Deși politicile sociale sunt în primul rând de competența statelor membre, UE sprijină și completează activitățile statelor membre.

În prezent, există o guvernare economică mai puternică și o supraveghere fiscală sporită în statele membre. Acestea trebuie să fie însoțite de o mai bună supraveghere a politicilor în domeniile sociale, ceea ce contribuie, în timp, la gestionarea crizelor, absorbția șocurilor și un nivel adecvat al investițiilor sociale în întreaga Europă. Această chestiune trebuie, de asemenea, să fie abordată în discuțiile în curs de desfășurare privind dimensiunea socială a UEM.

Pachetul privind investițiile sociale urmărește reorientarea politicilor statelor membre către realizarea de investiții sociale în domeniile în care este necesar, cu scopul de a asigura caracterul adecvat și viabilitatea sistemelor sociale, legând în același timp aceste eforturi de utilizarea optimă a fondurilor UE, în special a FSE. Comisia invită statele membre să întreprindă acțiunile și să urmeze orientările stabilite în acest pachet, prin următoarele trei axe principale:

⁷⁹ Recomandarea 2011/C 191/01 a Consiliului privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii.

⁸⁰ Comunicare a Comisiei, „Erasmus pentru toți: programul UE pentru educație, formare, tineret și sport”, COM(2011) 787 final din 23 noiembrie 2011.

1. Consolidarea investițiilor sociale în cadrul semestrului european

- Statele membre sunt invitate să consolideze implicarea, la toate nivelurile, a părților interesate relevante, în special a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile, în modernizarea politicii sociale, ca parte a Strategiei Europa 2020.
- Statele membre sunt invitate să țină cont, în programele lor naționale de reformă, de îndrumările prevăzute în acest „Pachet privind investițiile sociale”, acordând o atenție deosebită:
 - realizării de progrese în ceea ce privește punerea unui accent sporit pe investițiile sociale în cadrul politicilor lor sociale, în special pe politici precum îngrijirea (copiilor), educația, formarea, politicile active în domeniul pieței forței de muncă, sprijinul pentru locuințe, reabilitarea și serviciile de sănătate;
 - implementării strategiilor integrate de incluziune activă, inclusiv prin elaborarea bugetelor de referință, extinderea sferei de acoperire a prestațiilor sociale și a serviciilor, precum și simplificarea sistemelor sociale, spre exemplu cu ajutorul unei abordări de tip „ghișeu unic” și a evitării unui număr mare de diferite prestații sociale posibile pentru una și aceeași situație.
- Comisia va trata reforma protecției sociale și accentul sporit pe investiții sociale și pe incluziunea activă în recomandările specifice fiecărei țări și în semestrele europene ulterioare. Mai mult, Comisia va sprijini statele membre prin sporirea monitorizării rezultatelor și va pune bazele pentru aceasta împreună cu Sistemul Statistic European prin statistici îmbunătățite, care prezintă un grad mai mare de actualitate⁸¹, privind sărăcia și rezultatele politicilor sociale și în materie de sănătate⁸².

2. Utilizarea optimă a fondurilor UE pentru sprijinirea investițiilor sociale

- Statele membre sunt invitate să ia în considerare în mod corespunzător dimensiunea referitoare la investițiile sociale în cadrul procesului de programare a fondurilor UE și în special a FSE, pentru perioada 2014-2020. Aceasta include explorarea unor abordări inovatoare ale finanțării și ale ingineriei financiare, trăgând învățăminte din experiențe precum cele legate de obligațiunile pentru investiții sociale, microfinanțare și sprijinul pentru întreprinderile sociale.
- Comisia va sprijini statele membre în mod activ în ceea ce privește programarea lor, pe baza îndrumărilor cuprinse în acest pachet și a altor îndrumări tematice operaționale, spre exemplu cu privire la inovarea socială, dezinstituționalizare și sănătate.

3. Raționalizarea guvernanței și raportarea

⁸¹ Îmbunătățirea furnizării datelor standard SILC, furnizarea variabilelor referitoare la deprivare și evaluarea situației financiare la sfârșitul anului de referință, colectarea mai rapidă și, eventual, pe o bază intra-anuală, a datelor cu privire la veniturile lunare ale gospodăriilor, precum și explorarea posibilității de a dezvolta un modul anual privind strategiile de adaptare.

⁸² Utilizând indicatorii de sănătate la nivelul Comunității Europene (ISCE).

- Statele membre sunt invitate să prezinte, prin intermediul comitetelor relevante, propuneri referitoare la consolidarea dimensiunii sociale a Strategiei Europa 2020, care să asigure o mai bună legătură cu procese existente, precum metoda deschisă de coordonare, și o raportare îmbunătățită privind performanța sistemelor sociale ale statelor membre. Comisia va consolida în continuare instrumentele de îndrumare și de monitorizare, luând în considerare instrumentele existente de guvernanță pe plan macroeconomic, fiscal și pe planul ocupării forței de muncă, cu scopul de a limita și a remedia divergențele legate de politicile sociale. Analiza comparativă (*benchmarking*) și monitorizarea performanței vor face parte din acest exercițiu, pe baza Monitorului performanței în materie de protecție socială⁸³.
- Comisia va lucra în strânsă colaborare cu statele membre în cadrul formațiunilor relevante ale Consiliului, al CPS și al altor comitete relevante pentru a sprijini acest proces de reflecție și va continua dialogul cu toate părțile interesate vizate, în special în contextul convenției anuale a Platformei de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale.

⁸³

Documentul 13723/12 al Consiliului: Monitorul performanței în materie de protecție socială prezintă abateri anuale semnificative din punct de vedere statistic („tendențe sociale de urmărit”) ale unor indicatori-cheie conveniți ca parte dintr-un tablou de bord al indicatorilor de protecție socială și declanșează o supraveghere tematică a tendințelor sociale de urmărit.